

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هشدارهایی

درباره تصادف

سرشناسه: دفتر پژوهش‌های اسلامی سازمان زندانها

عنوان: هشدارهایی درباره تصادف

تکرار نام پدیدآور: تهیه و تنظیم دفتر پژوهش‌های اسلامی سازمان زندانها

مشخصات ظاهری: ۲۴ص، [جیبی]

ISBN: 978-600-5098-38-9

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس،

موضوع: راندگی - قوانین و مقررات - ایران

موضوع: راندگی - راهنمای آموزشی

رده کنگره: ۱۳۹۲، ۷۵هـ / د ۵۶۱۴ HE

رده دیویی: ۳۶۳/۳۵۰۹۵۵ شماره مدرک: ۲۹۳۳۷۷۴

هشدارهایی درباره تصادف

تهیه و تنظیم: دفتر پژوهش‌های اسلامی سازمان زندانها

به سفارش: ستاد دیه کشور

نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۲

تیراژ: ۵۰۰/۰۰۰ جلد

قطع: جیبی

صفحه: ۲۴ صفحه

شابک: 978-600-5098-38-9

هشدارهایی درباره

تصادف

ناگاه همه چیز پیش چشمانم تیره و تار شد. سرنشینان خودروبی که من به آن زده بودم هر کدام به گوشه‌ای پرت شده بودند. مردم حیرت زده به صحنه می‌نگریستند و سراسیمه برای کمک به این سو و آن سو می‌شتافتند. چیزی نگذشت که آمبولانس آژیرکشان خود را به آن جا رساند. دختر کوچکی، ترسان و لرزان به هر سو می‌دوید و از مردم کمک می‌طلبید. صحنه عجیبی بود. گویی در حال دیدن فیلم بسیار وحشتناکی بودم. نه، واقعیت داشت، همه وجودم در آتش درد و اضطراب می‌سوخت. باورم نمی‌شد، من که در زندگی هیچ‌گاه به

چنین صحنه‌های دردناکی مبتلا نشده بودم اینک خود را غرق دریای حادثه هولناکی می‌دیدم.

مرا هم که سخت، مجروح بودم به بیمارستان منتقل کردند و پس از یک ماه به «زندان» برده شدم؛ جایی که باورم نمی‌شد روزی حتی برای ملاقات با کسی به آن جا بروم. آری، اکنون پشت میله‌های زندانم!

من مقصّر آن حادثه دل‌خراش بودم؛ فقط با یک «غفلت». یک بار دیگر این کلمه را بخوانید: «غفلت»، همین.

غفلت و سهل‌انگاری بود که فکر مرا از «اعتبار بیمه» و «گواهی‌نامه»، بیرون برد و از «نقص وسیله» بی‌خبر ساخت و جوانه جنون آمیز «سرعت» را در درونم کاشت و طولی نکشید که خارهای نکبت و بدبختی بر آن روید

و مرا در حصارى گرفتار کرد و از هرگونه فعالیت سازنده باز داشت.

آه و افسوس که در روزهای قبل از تصادف، به گوهر بزرگ «احتیاط» نمی‌اندیشیدم و عاقبتِ یک لحظه غفلت را درک نمی‌کردم. چرا طوری هستیم که تا گرفتار نشویم بر سر عقل نمی‌آییم و پی آمدهای یک کار خطا را درک نمی‌کنیم.

خانواده و بعضی از دوستان و آشنایانم به من تذکر می‌دادند، اما هشدارهای آنان را جدی نمی‌گرفتم، واقعاً عمق حادثه را درک نمی‌کردم. من به تمديد اعتبار بیمه و گواهی‌نامه می‌خندیدم.

دریغ و آه که بی‌اعتنایی به هشدارها تا چه حد، خسارت بار و زندگی سوز است! چرا باید پدر و مادر و

فرزندانمان را از پشت میله‌های «زندان» ببینیم؟ چرا باید از آن‌ها دور باشیم؟ چرا نتوانم پیشرفت کنم؟ چرا باید پول فراوانی را - که با هزاران زحمت و سختی به دست آمده- بابت دیه و خسارت بپردازم؟ چرا باید خانه‌ام را بفروشم؟ آخر چرا و چرا و چرا؟

این سرگذشت انسان اصیل و خانواده‌داری بود که از راه «تصادف»، به «زندان» گرفتار شده است. فاجعه بارتتر از زندانی شدن او، کشته و زخمی شدن چند نفری است که در این سانحه اتفاق افتاد و خانواده‌هایی را به شدت، داغدار ساخت. و این فقط یک نمونه بود، متأسفانه در زمینه مرگ و میر و دیگر حوادث ناشی از رانندگی، ایران جزو کشورهای پر تصادف محسوب می‌شود؛ به طوری که

«تصادف» سومین علت مرگ و میر در کشور شناخته شده است.

به طوری که هر ساله جان ۲۲ هزار ایرانی را می‌گیرد و روزانه ۳ تا ۴ درصد ثروت ملی را نابود می‌کند؛ فاجعه‌ای که بسیاری از کارشناسان، بزرگی آن را همانند پیاده نظام یک جنگ تمام عیار می‌دانند و گاه از آن به «زلزله خاموش»، تعبیر می‌کنند.

از نظر کارشناسان، پنج عامل: انسان (راننده)، وسیله نقلیه، جاده، آب و هوا (توفان، باران و یخ بندان) و ضعف سیستم کنترلی پلیس، در پدید آمدن تصادف‌های رانندگی مؤثرند، اما در این میان، عامل انسانی، نقش بیشتری دارد و ۶۰ تا ۷۰ درصد را به خود اختصاص داده است. اگر ماشین، نقص داشته باشد یا جاده از

استانداردهای لازم برخوردار نباشد، اما راننده (عامل انسانی) هوشیار بوده و مقررات را رعایت کند، میزان خسارت‌های ناشی از تصادف، بسیار کاهش می‌یابد. راننده (عامل انسانی) باید هوشیار باشد و «فرهنگ رانندگی» را همه روزه به خود یادآوری نماید و بداند که به محض نشستن پشت فرمان در واقع به میدان مین وسیعی گام می‌گذارد که اگر «احتیاط» نکند، انفجارهای فراوانی در پیش رویش رخ می‌دهد و ترکش‌های آن، همه خانواده و جامعه را می‌گیرد. هیچ کس در میدان مین، بی‌مبالاتی نمی‌کند و احتیاط را از دست نمی‌دهد. هشدارهای ما در این جزوه در راستای فرهنگ سازی است، که اگر به آن توجه شود، جلوی بسیاری از خسارت‌ها را می‌گیرد.

عوامل تصادف

چه چیزهایی باعث رخ دادن تصادف می‌شود؟ جمع بندی قطعی کارشناسان این است که پنج عامل در ایجاد تصادف، مؤثر است که به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

۱. عامل انسانی: منظور از عامل انسانی، راننده است و گاهی هم عابر پیاده. راننده به عنوان عامل انسانی از چند جهت مقصّر است و باعث ایجاد حادثه می‌شود:

شخصیت راننده (شخصیت‌های پرخاش‌گر، ماجراجو، مضطرب، تنوع طلب و تحریک شونده، خطر ساز هستند. اما شخصیت‌های آرام و معتدل، حادثه‌ای نمی‌آفرینند).

- سرعت غیر مطمئن و سبقت غیر مجاز؛
- خستگی و خواب آلودگی؛
- مستی؛

- خطای دید (در افرادی که چشم آن‌ها ضعیف است
- یا موانعی چون کوه و درخت وجود داشته باشد)؛
- صحبت با تلفن همراه در حین رانندگی؛
- عدم رعایت فاصله ایمنی؛
- استفاده از مواد مخدر؛
- مصرف قرص‌های مسکن خواب آور؛
- جوانی و هیجان زدگی و نپختگی؛
- حرکات نمایشی در حین رانندگی؛
- پیروی مفرط (سن بالا)؛
- مهارت نداشتن در رانندگی؛
- استفاده نکردن از وسایل ایمنی (کمربند، کلاه و...)
- توجه نکردن به جلو؛

- عابر پیادهٔ مجنون، مست، سالمند، بیمار، ناشنوا و مصروع در جاده.

۲. جاده: جادهٔ مناسب از میزان تصادفات می‌کاهد و خسارت‌ها را پایین می‌آورد. آسیب شناسی تصادف و بررسی‌های صحنه‌ای، نکته‌هایی را در خصوص کاستن از خطرات عامل جاده‌ای پیش چشم ما می‌گذارد که به آنها اشاره می‌کنیم:

- توجه به مهندسی جاده در هنگام تأسیس و عبور دادن راه‌ها در مناطق بی خطر؛
- توسعهٔ اتوبان‌ها و بزرگ راه‌ها؛
- نصب علائم رانندگی در مکان‌های مناسب؛
- روشنایی کافی در محل‌های پر خطر؛

- ایجاد موانع برای جلوگیری از سبقت در محل‌های
خطرناک؛

- خط‌کشی‌های واضح و روشن؛

- زدن برجسب‌های شب نما و پوشیدن لباس‌های
رنگارنگ برای پیاده‌ها، مأموران خدماتی و دوچرخه
سواران؛

- کنترل دائمی زیر ساخت جاده‌ها و راه‌ها و پرکردن
چاله‌ها.

- گذاشتن نرده، گارد ریل، انواع حفاظ و علائم افقی
و عمودی.

۳. وسیله نقلیه: وسیله نقلیه نامناسب، تشدید کننده
حادثه در بروز تصادفات است؛ به نحوی که ایمن نبودن
خودروها ۱۵ تا ۲۰ درصد در تصادفات تأثیرگذارند. برای

این که در این بخش از میزان حوادث بکاهیم باید به عوامل زیر توجه جدی کرد:

- ساخت و تولید خودروهای مجهز به پیشرفته‌ترین وسایل ایمنی؛ خصوصاً کمربند و کیسهٔ هوا (ایر بگ).
- نظارت و کنترل بر عملکرد تعمیرگاه‌های خودرو؛
- توجه به ساییدگی لاستیک و جلوبندی چرخ‌ها؛
- کنترل دائمی سیستم ترمز و روشنایی؛
- مجبور کردن خودرو سازان داخلی به تعبیهٔ یک بسته ایمنی شامل کپسول آتش نشانی، چراغ خطر، و زنجیر چرخ در تولیدات خود.
- جدی گرفتن برچسب معاینهٔ فنی.

۴. آب و هوا: شرایط نامساعد آب و هوایی نیز یکی از عواملی است که باعث تصادف می‌شود، این عامل، معمولاً خود را در این وضعیت‌ها نشان می‌دهد:

- باران شدید؛

- برف و یخ بندان و کولاک؛

- مه گرفتگی؛

- توفان و گرد و غبار.

۵. ضعف سیستم کنترلی و نظارتی پلیس: اغلب

همان چهار عاملی را که گفتیم در تصادفات، دخیل

می‌دانند، اما به تازگی، عامل پنجمی را نیز تحت عنوان

«ضعف سیستم کنترلی پلیس» اضافه کرده‌اند؛

توضیح آن که:

طبق تحقیقات پژوهشکده حمل و نقل ۶۵ درصد از علت‌های وقوع تصادفات جاده‌ای توسط اشتباه راننده صورت می‌گیرد که ۴۱ درصد آن به دلیل رعایت نکردن قوانین راهنمایی و رانندگی است، حال اگر کنترل‌های محسوس پلیس بر اجرای قوانین، قوی و پی‌گیرانه باشد این ۴۱ درصد به طرز چشم‌گیری کاهش پیدا می‌کند.

کنترل پلیس را می‌توان در موارد زیر نام برد:

- توسعه سیستم‌های نامحسوس؛
- اصلاح قوانین بازدارنده (مثل جریمه و...)
- نصب دوربین‌های هوشمند ثبت تخلفات.

پنج عامل تصادفات را شرح دادیم که مهم‌ترین آن، عامل انسانی است، با شناخت این عوامل و برنامه‌ریزی

برای مبارزه با آن‌ها، می‌توان تصادفات را کاهش داد. در این صورت، راه‌های کاهش سوانح را هم شناخته‌ایم.

خسارت‌های مالی

در این قسمت کافی است چند آمار را در مورد تصادفات جاده‌ای در ایران مرور کنیم تا عمق هشدار و فاجعه را درک نماییم:

تصادفات جاده‌ای در ایران هم‌چون زلزله‌ای عظیم و دائمی نه تنها بلای جان مردم است، بلکه از نظر اقتصادی نیز زیان‌های جبران‌ناپذیری به کشور وارد می‌کند. در هر ۲۴ دقیقه، یک نفر در ایران بر اثر تصادفات رانندگی جان خود را از دست می‌دهد و با توجه به این که ۶۰ درصد افرادی که در تصادفات رانندگی

جان خود را از دست می‌دهند بین سنین ۲۰ تا ۴۰ سال هستند، عملاً نیروی کار و مولد کشور را از بین می‌برد. بر اساس گزارش‌هایی که پژوهشکده حمل و نقل در این باره منتشر کرده است از سال ۷۳ تا ۸۶ نزدیک به ۳۰۰ هزار نفر در تصادفات جاده‌ای در سراسر کشور، جان خود را از دست داده‌اند. بر پایه همین گزارش، در سال ۸۶ هزینه تصادفات درون شهری و برون شهری در مجموع ۱۸ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. این رقم خسارت بار از کل تولیدات ناخالص داخلی بیش از ۵۰ درصد کشورهای جهان نظیر غنا، اردن، بحرین و... بیشتر بوده است. هر خانواده ایرانی در سال ۸۶ به طور متوسط حدود یک میلیون تومان از بابت تصادفات در کشور متحمل هزینه شده است.

فقط با همین ۱۸ هزار میلیارد تومان خسارت سال ۸۶، می‌توان ۳۳ سال بودجه فعلی راهداری کشور، ۲۲۰ سال بودجه فعلی ایمن سازی نقاط حادثه خیز کشور، هزینه ایجاد دو میلیون شغل برای جوانان را تأمین کرد.

قانون چه می‌گوید؟

قوانین مربوط به جرائم ناشی از تخلفات رانندگی، بسیار گویاست. بعضی از آن‌ها را یادآور می‌شویم:

ماده ۷۱۴: «هرگاه بی احتیاطی یا بی مبالاتی یا عدم رعایت نظامات دولتی یا عدم مهارت راننده ماشین یا موتور، منتهی به قتل غیر عمد شود مرتکب به شش ماه تا سه سال حبس و نیز به پرداخت دیه، در صورت مطالبه از ناحیه اولیای دم، محکوم می‌شود.»

توجه کنیم که در ماده فوق هم حبس آمده و هم پرداخت دیه.

ماده ۷۱۵: «هرگاه یکی از جهات مذکور در ماده ۷۱۴، موجب مرض جسمی یا دماغی غیر قابل علاج گردد و یا باعث از بین رفتن یکی از حواس یا از کار افتادن عضوی از اعضای بدن که یکی از وظایف ضروری زندگی انسان را انجام می‌دهد یا تغییر شکل دائمی عضو یا صورت شخص یا سقط جنین شود مرتکب به حبس از دو ماه تا یک سال و به پرداخت دیه در صورت مطالبه از ناحیه مصدوم محکوم خواهد شد.»

ماده ۷۱۶: «هرگاه یکی از جهات مذکور در ماده ۷۱۴ موجب صدمه بدنی شود که باعث نقصان یا ضعف دائم یکی از منافع یا یکی از اعضای بدن شود یا باعث از بین

رفتن قسمتی از عضو مصدوم گردد بدون آن که از کار بیفتد و یا باعث وضع حمل زن قبل از موعد طبیعی شود، مرتکب، به حبس از دو تا شش ماه و پرداخت دیه محکوم خواهد شد.»

ماده ۷۱۸: «هر گاه راننده ماشینی یا موتور، در موقع وقوع تصادف، مست بوده یا گواهی نامه نداشته یا زیادتر از سرعت مقرر حرکت می کرده یا آن که وسیله را با وجود نقص فنی و عیب مکانیکی مؤثر در تصادف به کار انداخته یا در محل های مخصوص عابر پیاده یا در جایی که تابلوی مخصوص راهنمایی است، پارک کند یا در محل های عبور ممنوع رانندگی نماید به بیش از دو سوم حداکثر مجازات مذکور در موارد فوق، محکوم خواهد شد.»

ماده ۷۱۹: «هرگاه مصدوم، احتیاج به کمک فوری داشت و راننده با وجود امکان رساندن مصدوم به مراکز درمانی و یا استمداد از مأمورین انتظامی از این کار خودداری کند و یا به منظور فرار از تعقیب، محل حادثه را ترک و مصدوم را رها کند، حسب مورد به بیش از دو سوم حداکثر مجازات در موارد ۷۱۴، ۷۱۵، و ۷۱۶ محکوم خواهد شد. دادگاه نمی‌تواند در این گونه موارد، به کسی تخفیف دهد.»

تبصره: «هرگاه راننده، مصدوم را به نقاطی برای معالجه و استراحت برساند و یا مأمورین مربوطه را از واقعه آگاه کند، دادگاه مقررات تخفیف را درباره او رعایت خواهد نمود.»

ماده ۷۲۳: «هرکس بدون گواهی نامه رسمی و معتبر، اقدام به رانندگی با ماشین یا موتور، نماید، هم‌چنین هر

کس که به موجب حکم دادگاه از رانندگی ممنوع باشد به رانندگی مبادرت ورزد، برای بار اول به حبس تعزیری تا دو ماه یا جزای نقدی تا یک میلیون ریال و یا به هر دو مجازات محکوم می‌شود. و در صورت ارتکاب مجدد به دو ماه تا شش ماه حبس محکوم می‌شود.»

قانون‌های کیفری و جزایی در این باره زیاد است، ما فقط بعضی از مواد آن را نقل کردیم.

نقش عقل و اخلاق در رانندگی

اگر عقل و اخلاق را در هنگام رانندگی به کار گیریم، حتی یک مورد تصادف و حادثه رخ نمی‌دهد. عقل به ما می‌گوید: احتیاط کن، به اعتبار گواهی نامه و بیمه نامه ماشین اهمیت بده، نقص‌های فنی وسیله را برطرف کن،

کمر بند ایمنی را ببندد، کلاه ایمنی را بر سر بگذارد، با تلفن همراه صحبت نکن.

اخلاق به ما حکم می‌کند که برای یک زندگی سالم و توأم با آرامش، باید آرامش دیگران را بر هم نزنیم. سرعت غیر مجاز، حرکات نمایشی و مارپیچی، استفاده از روان گردان‌ها، مواد مخدر، مشروبات الکلی، علاوه بر نابود کردن زندگی و شخصیت خود فرد، به دیگران نیز آسیب‌های جدی می‌رساند.

اخلاق اسلامی و انسانی، مؤکداً به ما می‌گوید که خود را مهار کن، امام علی ۷ فرمود: «لِأَنَّ كُلَّ مُؤْمِنٍ مُلْجَمٌ؛[□] هر انسان مؤمنی مهار شده است.»

□. اصول کافی، ج ۲، ص ۲۴۹.

رفتار انسان نباید به دیگران آزاری برساند، پیامبر اسلام ﷺ فرمود: «المُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ يَدِهِ وَ لِسَانِهِ»[□] مسلمان کسی است که مسلمانان دیگر از دست و زبانش در امان باشند.»

اگر بتوانیم در هنگام رانندگی - و در همهٔ صحنه‌های دیگر زندگی - فرمان‌های عقل و اخلاق را به کار گیریم و خداوند را بر رفتار خود ناظر بدانیم بسیاری از ناهنجاری‌های اجتماعی و از جمله رانندگی، جلوگیری به عمل آورده‌ایم. باز یادآور می‌شویم: «غفلت نکنیم، حادثه در کمین است.» نکند - خدای ناکرده - زبان حال ما این بیت باشد که: داد غفلت روزگرم را به باد

داد، داد، از دست غفلت، داد، داد![□]

□. وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۷۸.

□. قاسم انوار، انیس العارفین، مثنوی «فی الندامة والتأسف».